

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІСЕМІЇ
В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Кит 08-21

факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),

перша — китайська

Островської Діани Валеріївни

Науковий керівник:

викл. Самаркіна А.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІСЕМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1. Сутність та характеристика поняття полісемії у лінгвістиці.....	6
1.2. Загальні принципи класифікації полісемії в китайській мові та її види.....	8
Висновки до Розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІСЕМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	17
2.1. Семантичні значення полісемічних слів і виразів у китайській мові.....	17
2.2. Структурні особливості полісемічних слів і виразів у китайській мові.....	28
Висновки до Розділу 2.....	33
ВИСНОВКИ.....	35
论文摘要.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	39

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню структурно-семантичних особливостей полісемії в сучасній китайській мові.

Китайська мова є однією з найпоширеніших мов у світі і є офіційною мовою Китаю, Тайваню та Сінгапуру. Крім того, вона є однією з шести офіційних мов ООН. Сучасна китайська мова швидко розвивається і змінюється під впливом різних чинників, таких як технологічні інновації, глобалізація та зміни в громадській думці. Сучасна китайська лінгвістика продовжує досліджувати проблему у зв'язку з її важливістю для розуміння китайської культури та повсякденного життя. Серед основних завдань досліджень можна виокремити виявлення способів утворення багатозначних слів, аналіз контекстуальних і лексикографічних особливостей вживання полісемічних одиниць, визначення їхнього співвідношення з культурними та історичними чинниками. В Україні цією темою займаються, наприклад, професорка Валентина Швець, доцентка Жанна Чжан, магістрантка Ірина Ковальчук та інші дослідники китайської мови та культури. У Китаї проблемою полісемії в сучасній китайській мові займаються багато вчених і лінгвістів. Серед них можна виділити таких відомих учених, як Лі Цзінчжи, Янь Цюнь, Цзян Фень, Чжан Шуосюнь, Лі Сюечен, Чень Хецзянь та інші. Вони публікують свої наукові статті в різних китайських наукових журналах та університетських виданнях. Крім того, існують наукові центри та інститути, які займаються дослідженнями в галузі китайської мови та лінгвістики, наприклад, Інститут лінгвістики Китайської академії наук та ін.

Дослідження структурно-семантичних особливостей полісемії в сучасній китайській мові допоможе розширити наші знання про механізми створення значень слів і поліпшити наші навички у використанні мови. Полісемія — це явище, коли одне слово має кілька значень. У китайській мові полісемія є поширеним явищем, що робить її вивчення необхідним для розуміння та використання мови. Однією з причин актуальності теми є те, що полісемія є складним явищем, яке може призводити до різних помилок у розумінні та використанні слів у різних контекстах.

Розуміння структурно-семантичних особливостей полісемії може допомогти покращити комунікацію китайською мовою та запобігти можливим непорозумінням.

Це також може допомогти у вивченні культури та історії Китаю, оскільки деякі значення слів можуть бути пов'язані з китайською культурою та традиціями. Крім того, дослідження полісемії в китайській мові може допомогти у створенні кращих методів навчання китайської мови.

Актуальність теми роботи полягає в її спрямованості на вивчення перекладу та інтерпретації текстів китайською мовою, оскільки полісемічні слова можуть використовуватися в різних контекстах і мати різні значення залежно від контексту. Це може бути особливо важливо для професійних перекладачів, які працюють у різних сферах діяльності.

Метою роботи є встановлення структурно-семантичних особливостей полісемії в сучасній китайській мові.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати сутність та характеристику поняття полісемії у лінгвістиці;
- сформулювати загальні принципи класифікації полісемії в китайській мові та її види;
- уточнити семантичні значення полісемічних слів і виразів у китайській мові;
- виявити структурні особливості полісемічних слів і виразів у китайській мові.

Об'єкт дослідження — полісемія в сучасній китайській мові;

Предмет дослідження — структурно-семантичні особливості полісемії в сучасній китайській мові.

Фактичний матеріал роботи становлять ієрогліфи, фразеологізми, вислови, дієслова, жарти, історії, речення, каламбури, меми, загадки, словники, книги, научні статті, посібники, навчальні підручники, дисертації та монографії.

Специфіка теми, завдань і матеріалу роботи зумовили комплексний підхід до вибору таких **методів і прийомів дослідження**, як загальнонаукові методи: індукція та дедукція, аналіз та синтез, узагальнення, систематизація, порівняння для розкриття сутності та визначення базових понять досліджуваної проблеми, структурування, та виявлення проблематики полісемії в сучасній китайській мові а також методи лінгвістичного аналізу, як структурний та семантичний аналіз тексту.

Наукова новизна полягає у виявленні та описі структурно-семантичних особливостей полісемії в сучасній китайській мові. Це дослідження є продовженням попередніх наукових досліджень у галузі мовознавства, присвячених вивченню поняття полісемії.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що вони можуть використовуватись студентами при підготовці до занять (семінарських і практичних) з теорії і практики перекладу, написанні рефератів, курсових і дипломних робіт, виконанні студентських наукових досліджень з проблем перекладу інформації під час проходження різних форм перекладацької практики, а також в можливості їхнього застосування в процесі викладання навчальних дисциплін: “Стилістика китайської мови”, “Семантичні особливості китайської мови”, “Когнітивна лінгвістика”, “Соціолінгвістика”, “Філологія”, “Семантика”, “Прагматика”, “Теоретична граматики китайської мови”, “Лексикологія китайської мови” та ін. Також тема може бути особливо важливою для професійних перекладачів, які працюють у різних сферах діяльності.

Структура та обсяг курсової роботи. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг курсової роботи — 42 сторінки, використаних джерел — 36.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІСЕМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Сутність та характеристика поняття полісемії у лінгвістиці

Існує багато визначень, які характеризують поняття багатозначного слова, проте цей феномен називається полісемія. Полісемія — це явище, коли одне слово має кілька значень або смислів. Під поняттям “полісемія” прийнято вважати здатність терміна мати одночасно (у синхронії) кілька значень (Жангазінова, 2014, с.29). Тож оскільки саме багатозначність або полісемія є основним компонентом, що призводить до нерозуміння значень слів та складнощів у вивченні мов та їх перекладі, її вивчення заслуговує особливе місце у мовознавстві (Кабаченко, 2021, с.107).

Залежно від того, які саме значення в слова є, можна виділити такі види полісемії:

Омонімія — це вид полісемії, коли слова збігаються за звучанням (омофони) та/або написанням (омографи), але мають різні значення (Abu-Humeid, 2010). Наприклад: “кран” (підйомник) і “кран” (засувка в трубопроводі).

Гіпонімія — це різновид полісемії, коли одне слово є більш загальним терміном, який містить вузчі значення. Наприклад: “фрукт” є гіпонімом для “яблука”, “груші”, “апельсина” тощо (Ктитарова, 2009, ст.87).

Синонімія — це вид полісемії, коли різні слова мають однакове або схоже значення, але пишуться по-різному. Наприклад: “книга” і “том” мають синонімічне значення — “видання, пов'язані разом”.

Антонімія — це вид полісемії, коли слова мають протилежні значення. Наприклад: “холодний” і “гарячий” є антонімами.

Контекст — безпосереднє мовне середовище (рідше відокремлене або ізольоване), у якому зустрічається певне слово (Niladri Sekhar Dash, 2008, с.22).

У рамках традиційної лінгвістики полісемія характеризується типовістю, повторюваністю, не унікальністю зв'язків між двома значеннями, якщо порівнювати її з омонімією, якій властива поодинокість, винятковість та унікальність зв'язку. Існує

точка зору, що полісемія — наслідок слабкості людської пам'яті. Додаткове завантаження мовних засобів більшою чи меншою кількістю значень є значним полегшенням для пам'яті. Ту ж саму думку можна віднести і до явища омонімії.

Полісемію зазвичай визначають як множинність значень (недарма в лінгвістиці існує паралельний термін “багатозначність”, під чим насамперед розуміють значення індивідуальних слів, що сприймаються як пов'язані між собою тим чи іншим чином). Однак при ближчому розгляді така точка зору на полісемію, виявляється, приховує в собі несподівані пастки: яким саме чином слово може мати кілька різних, але пов'язаних між собою значень. Якщо під значенням ми розуміємо зв'язок між словом і деякою ділянкою концептуального простору, в якому розумово подано інформацію про позначуваний об'єкт, властивість, дію, подію або стан справ (точка зору, що є надзвичайно поширеною в сучасній зарубіжній когнітивній літературі), то тоді, ймовірно, різні значення виражаються. Але якщо виражені значення різні, то де ж можна виявити ту схожість, яка, як вважається, між ними існує.

З іншого боку, якщо під значенням ми розуміємо те, що завжди незмінно виражається словом незалежно від контексту (наприклад, стверджуючи, що дієслово “тримати” завжди означає “тримати”), то ми втрачаємо цілком очевидне інтуїтивне розуміння відмінностей, які розмежовують стан справ, як-от фрази “тримати гроші в гаманці” і “тримати натовп на відстані”.

Л.О. Симоненко (1991) вважала: “У термінології, як і в літературній мові, не можна надовго зберегти однозначність, тому що людські знання про довколишній світ увесь час поповнюються, в процесі пізнання виникають нові поняття, які потребують словесного вираження, тобто вони відбиваються в мові, зокрема й у полісемії мовної одиниці” (с.27).

Бурлакова Ірина та Дячук Тетяна (2019) пишуть, що дослідники традиційно виділяють міжсистемну та внутрішньосистемну багатозначність. У межах міжсистемної полісемії виокремлюють загальномовну, яка ґрунтується на взаємозв'язках термінів із словами національної мови, та міжгалузеву, яка ґрунтується на взаємозв'язках термінів із термінами інших наук (с.11).

Згідно з підручником “Сучасна українська літературна мова” (2010) типологія лексичної полісемії здійснюється за кількома підставами (с.49):

1) за характером мовної вмотивованості значень слова — метафоричної і метонімічної;

2) за залежністю приватних значень від головного та їхнього взаємозв'язку одне з одним;

3) за видом опозиції лексико-семантичного варіанта — полісемію асоціативну, що ґрунтується на опозиції значень, пов'язаних лише асоціативною ознакою, і полісемію асоціативно-сміслову, яка характеризується не лише асоціативним, а й змістовним зв'язком значень слова.

Як відомо, полісемія невіддільна від синонімії; і те й інше явище відображає характерну для мови як знакової системи відсутність взаємно-однозначної відповідності між множиною мовних знаків і множиною значень, що виражаються ними. Ба більше, принциповий устрій синонімічного ряду і множини значень багатозначного слова виявляють глибокий паралелізм. А саме: слово-домінанта синонімічного ряду, як і основне значення багатозначного слова, відрізняються від периферійних (відповідно, членів ряду та значень) тим, що воно семантично, стилістично та комунікативно менш специфічне, має повнішу граматичну парадигму, має ширшу сполучуваність тощо.

Таким чином, стисле резюме деяких точок зору зводиться до того, що багатозначність є ефективним засобом передачі різноманітних думок та сприйнятів людини. Дехто з лінгвістів не враховував екстралінгвістичний фактор в дослідженнях з багатозначності, що призводило до думки про те, що значення слів формуються і взаємодіють самі по собі. Втім, полісемія є елементом мовної економії, який допомагає ефективно передавати інформацію.

1.2. Загальні принципи класифікації полісемії в китайській мові та її види

В давній китайській мові, в часи, коли формувалась її писемність, переважна більшість слів були односкладовими, й можна було говорити про те, що тоді писемний знак Ієрогліф відповідав мовному знаку Слово. Проте надалі, як відомо,

мова розвивалась у бік дво- і багато складовості, а писемний знак так і продовжував позначати один склад, і склади, до того ж, могли досить вільно поводитись у багатоскладових одиницях – наприклад, виділятися з них певному контексті функціонувати самостійно, займати різну позицію слова тощо. Тому в ХХ ст. виникла полеміка за участю як китайських, так і закордонних лінгвістів насамперед щодо визначення меж слова в китайській мові, від чого залежало й вирішення питання проте, з якою мовною одиницею співвідноситься ієрогліф.

Ієрогліф — це писемний знак морфемно-складового письма, який може бути простим за структурою і тоді складається з рис, і складним — тоді складається з ключів, або детермінанти-вайфонетика, прості ієрогліфи передають значення морфеми, складні — або передають тільки значення, або можуть містити вказівку й назвучання (Кірносорова, 2013, с.54).

У “Сучасному словнику іншомовних слів” написано, що знак будь-якої системи писемності називається графемою, він відповідає чітко визначеній одиниці мови:

1. слову певного звучання — у словесному письмі;
2. послідовності звуків, які мають значення (необов'язково саме складу) — у “складовому” письмі;
3. звуку, який має значення (фонемі) — у буквеному письмі.

В академічній літературі зустрічаємо таке визначення: “графема — мінімальна одиниця писемної мови, що відповідає фонемі (її варіанту або послідовність фонем) в усній мові. У ролі графеми може виступати літера, буквосполучення, ієрогліф або його частина” (Скопненко & Цимбалюк, 2006).

У зв'язку з терміном “графема” варто приділити увагу складовим частинам ієрогліфа — рисам, адже їхнє пізнання дає змогу глибше зрозуміти тип цілісності цього особливого писемного знаку (мається на увазі ієрогліф). Найпростіше визначення рис — це крапки й лінії, з яких складається ієрогліф. Значення рис у впізнанні ієрогліфа досліджувалося як китайськими, так і закордонними вченими у контексті стосунків між частиною й цілим, і було виявлено, що в китайській ієрогліфіці ці стосунки мають свою специфіку. Зокрема, якщо літера фонетичного письма (частина) швидше сприймається у складі цілісності (слова), ніж сама по собі,

то з ієрогліфом усе навпаки — його риси взята окремо упізнається швидше, ніж у складі ієрогліфа (Кірнсова, 2013, с.52).

Ієрогліфічна писемність має низку особливостей. Одна з таких особливостей — багатозначність. Розглянемо для прикладу ієрогліф 打 dǎ. Найпоширеніше значення цього дієслова — це “бити” або “вдарити”. Проте згідно з “Сучасним словником слів китайської мови” ієрогліф 打 налічує аж 24 значення (*Xian dai han yu ci dian*, 2012). 打 є основним дієсловом у великій області дієслів фізичної дії в китайській мові, оскільки воно (Chen, J. & Wang, X., 2020):

- 1) відноситься до найпростішої дії руки;
- 2) водночас воно може стосуватися широкого кола дій або подій, які передбачають фізичний контакт того чи іншого роду.

В одній із статей наведено такі приклади (Sak & Gao, 2016):

- 1) 打电话 dǎ diànhuà — телефонувати;
- 2) 打耳光 dǎ ěrguāng — давати ляпаса;
- 3) 打鼓 dǎgǔ — грати на барабанах;
- 4) 打架 dǎjià — боротися;
- 5) 打扑克 dǎ pūkè — грати в покер.

Китайська мова має велику кількість полісемічних слів, що є наслідком її багатой історії та культурної спадщини. У китайській мові полісемія може виникати через схожість звучання, схожість у писемності, контекст та інші чинники.

Існують різні причини появи багатозначних слів (多义词 duōyìcí) у сучасній китайській мові (Мороз, 2021, с.76):

1. Спеціальне позначення (特指法 tèzhǐfǎ).

Наприклад, морфема 权 quán часто використовується в сучасній китайській юридичній мові. Як частина слова, вона частіше використовується для позначення якогось “права” (наприклад, 商标权 shāngbiāoquán — право на торговельну марку; 私有权 sīyǒuquán — право приватної власності тощо). У той же час ця морфема використовується для позначення влади, сили або авторитету (наприклад, 政权 zhèngquán

zhèngquán — політична влада; 权力 quánlì — сила, міць, авторитет). У давнину 权 quán також використовувалося для позначення “ваг терези” або самі “терези” (так званий “безмін”). Таким чином, значення “ваги” стало поняттям, яке конкретно стосується, наприклад, групи людей з набором певних привілеїв (прав), які також можна абстрактно розглядати як своєрідні “гіри”, що забезпечують певні переваги над іншою групою людей, які не мають (тобто не наділених такими правами, повноваженнями чи авторитетом — 权 quán).

2. Метонімія (借代法 jièdàifǎ).

Метонімія — перенесення назви з одного об’єкта на інший, який асоціюється з ним за суміжністю, як “використання слова щодо нового позамовного об’єкта, суміжного зі старим денотатом у часі і просторі або залученим в одну ситуацію” (Гапченко, 2016, с.53). Наприклад, 资料 zīliào — документи, дані, інформація може також означати кошти або матеріальні блага; 管理 guǎnlǐ — керувати, управляти, може також означати доглядати, піклуватися (про когось); 组织 zǔzhī — організація людей (корпорація, асоціація, організація тощо), також використовується як дієслово “організовувати, формувати” і навіть може означати “тканина” (神经): 神经组织 shénjīng zǔzhī — нервова тканина.

3. Розширення значення слова (引申法 yǐnshēnfǎ).

Це і є причиною багатозначності слова: необхідність використовувати певну морфему, щоб надати іншим словам чи виразам нового значення нового смислового значення. Як приклад, можна навести такі особливості використання слова 法 fǎ — закон, право: 民法 mínfǎ — цивільне право, 宪法 xiànfǎ — конституція (основний закон); 民事诉讼法 mínshì sùsòngfǎ — цивільне процесуальне право тощо.

4. Метафора (借喻法 jièyùfǎ).

Метафора — це лінгвістичне явище, яке називає предмет чи явище дійсності, даючи йому експресивну, емоційну чи оцінну характеристику (Німенко, 2014, с.55). Наприклад, 最高法院 zuìgāo fǎyuàn буквально перекладається як “найвищий суд”

(мається на увазі Верховний суд, найвища судова інстанція); 打官司 dǎ guānsi дослівно перекладається як “вести справу” (тобто подавати позов).

У сучасному китайському мовознавстві виділяють однозначні слова (单义词 dānyìcí), багатозначні слова (多义词 duōyìcí) та багатозначні морфеми (多义词素 duōyìcí sù). Однозначні слова мають одне значення, співвідносяться з одним поняттям, можуть бути як односкладовими, так і багатоскладовими (Мороз, 2021, с.74).

У китайській мові полісемія може проявлятися в різних формах, наприклад:

Гомофонія — коли один звук у різних словах звучить однаково, наприклад, слова “тиждень” і “материк” в китайській мові звучать однаково: “zhōu”.

Графічна полісемія — коли одне й те саме письмове слово має кілька значень. Наприклад, письмове слово 家 jiā може означати “сім’я”, “дім” або “школа”.

Словосполучна полісемія — коли значення слова залежить від слів, з якими воно використовується в словосполученні. Наприклад, слово “суд” може мати значення “суд над правопорушником” або “суд для гри в теніс”.

Повна полісемія — коли одне слово має кілька значень, кожне з яких є самостійним словом. Наприклад, слово 炉 lú — піч може мати значення “виробляти тепло”.

Можна виділити наступні принципи класифікації полісемії:

За принципом походження значення: одне значення слова може виникати з іншого, більш первісного значення. Наприклад, китайське слово 书 shū — книжка має первісне значення “лічильна одиниця для книжок”, а потім отримало значення “книжка”.

За принципом семантичного поля: одне слово може мати кілька значень, які належать до однієї області значень. Наприклад, китайське слово 山 shān — гора може мати значення “гора”, “гірський хребет” і “височина”.

За принципом контексту: значення слова може бути визначене контекстом, у якому воно вживається. Наприклад, китайське слово 牛奶 niú nǎi — молоко може мати значення “молоко тварини” або “материнське молоко” залежно від контексту.

Існує кілька загальних характеристик полісемії в китайській мові:

Значення, пов'язані з конкретним об'єктом чи явищем, можуть мати спільні ознаки, які з'єднують їх у єдину семантичну групу. Наприклад, усі слова, пов'язані з плодами, такі як 果实 guǒshí — плід, 水果 shuǐguǒ — фрукт і 果树 guǒshù — плодове дерево, мають спільну семантику, пов'язану з фруктами.

Полісемія може виникати через схожість у звучанні або писемності. Наприклад, слова 看 kàn — дивитися і 瞪 dèng — пильно дивитися мають різне звучання, але подібні у значенні.

Семантичні відносини можуть бути використані для об'єднання різних значень одного слова. Наприклад, слово 同意 tóngyì може означати як “погоджуватися” (позитивне значення), так і “дозволяти” (негативне значення).

Контекст також може допомогти визначити значення слова. Наприклад, слово 鼻子 bízi може означати “ніс” (на обличчі), “ніс” (у літака) або “нюх” (як почуття). Багато полісемічних слів можуть бути використані разом з іншими словами, щоб створити певний контекст і точніше вказати на їхнє значення. Наприклад, слово 银行 yínháng може означати як “банк” (фінансова інституція), так і “берег річки” (місце, де розміщені банки річки), але фраза 河岸边的银行 hé'àn biān de yínháng ясно вказує на значення “берег річки”.

Ці знання можуть допомогти в розумінні та запам'ятовуванні полісемічних слів у китайській мові. Однак, враховуючи багатство китайської мови та її безліч діалектів, необхідно враховувати, що багато слів можуть мати різні значення в різних регіонах Китаю або залежно від контексту. Контекст може включати в себе не тільки смисловий зв'язок із сусідніми словами, а й граматичну структуру речення, тон та інтонацію мовлення, а також культурні та соціальні аспекти спілкування.

Загальні принципи полісемії китайської мови можуть бути охарактеризовані таким чином:

Принцип морфологічного аналізу: одне й те саме слово може мати кілька значень залежно від того, які морфеми (словотворчі елементи) використовуються. Наприклад, слово 明 míng може означати “ясний” або “відомий”, залежно від того, які морфеми використовуються в даному випадку.

Принцип контекстуальної залежності: значення слова може змінюватися залежно від контексту, в якому воно використовується. Наприклад, слово 破 pò може означати “зламаний” або “зруйнований”, але залежно від контексту може також означати “розбити” або “зламати”.

Принцип звукової близькості: деякі слова можуть бути полісемічними через звукову схожість. Наприклад, слово 拜 bài може означати “уклін” або “кланятися”, але також може означати “бувай”, бо вимовляється схоже на англійське слово buy.

Принцип семантичної близькості: слова можуть бути полісемічними через близькість їхніх семантичних значень. Наприклад, слово 白 bái може означати “білий” або “чистий”, тому що ці значення пов'язані між собою.

Принцип контрасту: значення слова може змінюватися залежно від контрасту з іншими словами в реченні. Наприклад, слово 高 gāo може означати “високий”, але якщо поруч із ним вжити слово 矮 ǎi — низький, то значення слова 高 зміниться на “високий порівняно з низьким”.

Ці принципи допомагають розуміти та запам'ятовувати полісемічні слова в китайській мові, їхнє контекстуальне значення та різні способи використання в різних ситуаціях.

Китайська мова має безліч полісемічних слів, які мають кілька значень залежно від контексту та використання:

1. граматичний контекст (полісемія може бути визначена граматичним контекстом, таким як знаки пунктуації, сполучники, частини мови тощо);
2. семантичний контекст (сенс слова може залежати від контексту, в якому воно використовується);
3. історичний контекст (деякі слова мають різні значення в різних історичних періодах);
4. діалектні відмінності (слова можуть мати різні значення в різних діалектах китайської мови).

У китайській мові існують такі види полісемії:

Гомонімія — це слова, які звучать однаково, але мають різні значення. Наприклад, слова 有 yǒu — мати і 友 yǒu — друг.

Омонімія — це слова, які звучать і пишуться однаково, але мають різні значення. Наприклад, слово 天 tiān може означати “небо” або “день”.

Полігональна полісемія — це слова, які мають кілька значень, що пов'язані між собою. Наприклад, слово 眼 yǎn може означати “око”, “крапку” або “зіницю”.

Синонімічна полісемія — це слова, які мають однакові або схожі значення, але використовуються в різних контекстах. Наприклад, слова 红 hóng — червоний і 彩虹 cǎi hóng — райдужний мають синонімічну полісемію, оскільки вони обидва описують колір.

Метафорична полісемія — це слова, які мають значення, пов'язані з образами або метафорами. Наприклад, слово 心 xīn — серце може мати значення не тільки як орган серце, а й як символ любові або пристрасті.

Висновки до Розділу 1

Полісемія в лінгвістиці — це явище, за якого одне слово може мати кілька значень або смислових відтінків в залежності від контексту, в якому воно вживається. Це важливий елемент мовної системи, який дозволяє створювати більш виразні вирази та розширювати можливості використання мови. Однак, полісемія може призводити до неоднозначності в розумінні тексту та потребує уважного контекстуального аналізу. Це поширене явище, яке важливе для лінгвістичного аналізу та розуміння мовної системи. Вона має такі характеристики: множинність значень (полісемічне слово має два або більше різних значень), залежність від контексту (значення полісемічного слова залежить від контексту, в якому воно вживається), зв'язок між значеннями (значення полісемічного слова можуть бути пов'язані між собою за змістом або асоціативно), відмінності у вживанні (значення полісемічного слова можуть відрізнятися за стилем, регістром, регіоном або іншими соціолінгвістичними чинниками).

Полісемія в китайській мові зустрічається досить часто через те, що китайська мова використовує малу кількість звукових елементів (фонем) для утворення великої кількості слів. Тому для вивчення китайської мови важливо запам'ятовувати не тільки окремі ієрогліфи та слова, а й їхні значення в різних контекстах.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІСЕМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Семантичні значення полісемічних слів і виразів у китайській мові

Китайська мова — одна з найдавніших і найскладніших мов у світі, що містить безліч автентичних фразеологічних одиниць, які відрізняються від фразеологізмів інших іноземних мов. Це пояснюється тим, що історія самої китайської мови налічує близько п'яти тисячоліть своєї еволюції. Китайська мова є унікальною за своєю морфо-функціональною будовою, що співвідноситься з групою тибетських мов, та за своїм характером та особливостями, що відображається в лексико-граматичному рівні, а також у графіці та ієрогліфіці.

Сама ж Фразеологія китайської мови є надзвичайно яскравою ілюстрацією національної культури, самобутності, історії та мудрості народу. Основою китайських фразеологізмів є явища, факти, події, випадки, що корелюють із життям китайців. І якщо той, хто вивчає мову, або перекладач не володіють знаннями про історичний підтекст стійкого словосполучення, це призводить до неправильного розуміння значення виразу, порушує процес сприйняття цілісної картини його семантики. Найчастішими трансформаціями, до яких вдаються перекладачі під час передачі китайських віршів, є конкретизація та аналоговий переклад. Ритмом/рифмою їм нерідко доводиться жертвувати (трансформація опущення). Китайські фразеологізми часто включають реалії, які можуть бути зрозумілі тільки носіям мови та можуть становити складність для іноземців.

Наприклад, фразеологізм, що дослівно перекладається як “пасмо волосся на скроні”, не має прямого еквівалента в жодній мові світу. Це зумовлено суто китайською традицією відрощувати або залишати під час стрижки волосся певної довжини на скроневій ділянці як спосіб самоідентифікації як китайської нації загалом.

Інший фразеологізм, що перекладається як “їжа без м'яса не страшніша за житло без бамбука”, пояснює поняття, схоже на українське “Хліб — усьому голова”, та має на увазі неможливість життя без бамбука, який слугує для китайців і їжею, і житлом, і одягом, і дахом, і папером, і взуттям.

Також необхідно зазначити, що фразеологізми китайської мови хоч і досить специфічні, але вони також здатні виражати поняття, знайомі носіям інших мов. Більша частина фразеологізмів бере початок у самобутніх казках і байках, історичній літературі, класиці віршованого жанру і прози. Вони дуже рекурентні й становлять вагомую частину лексичного наповнення будь-якої комунікативної ситуації. Більшість фразеологізмів китайської мови характеризуються такою властивістю, як однозначність. Це розуміється як відповідність фразеологізму одному референту номінації, неможливість двоякої характеристики його значення в межах комунікативного акту і на системному рівні. Однак найчастіше також зустрічаються фразеологізми, наділені полісемантичним статусом.

У мові науки також існують полісемічні терміни. Один і той же термін може входити в різні термінології якоїсь мови, що являє собою міжнаукову термінологічну омонімію. Так, скажімо, термін “реакція” в хімії має одне значення, у філології — інше, у політиці — третє (Анімісова, 2021, с.19). Проте деякі лінгвісти вважають некоректним вживати слова “багатозначність” і “полісемія” як синоніми, оскільки перше позначає властивість, а друге — явище (Анімісова, 2021, с.25). Ми вважатимемо їх синонімами, оскільки для нашого дослідження різниця між цими термінами не принципова.

На відміну від алфавітних писемностей ієрогліфічна писемність має низку особливостей, однією з яких є їхня багатозначність. Проблема полісемії в китайській мові, і зокрема в ієрогліфах, полягає в тому, що один і той самий знак може мати кілька різних значень залежно від контексту, що може призводити до нерозуміння і помилок під час читання і письма. Полісемія як невід'ємна частина будь-якої мови також широко поширена і в китайській мові. Ієрогліфи стають багатозначними під впливом культурних, соціальних, історичних чинників, за рахунок метафоричного і метонімічного перенесення тощо.

Ситуація з багатозначністю в китайській мові поглиблюється ще й тим, що значення складоморфеми (що записується будь-яким ієрогліфом) може розширюватися завдяки набуттю нею не тільки нових словникових значень, а й нових граматичних форм, оскільки практично будь-яка складоморфема в китайській мові може ставати як іменником, так і дієсловом, прикметником, граматичною часткою і т. д. Тлумаченнями різних значень ієрогліфів китайські філологи займалися ще в доцинську епоху, ця робота не припиняється і донині.

Під час читання текстів китайською мовою необхідно враховувати не тільки історичні, культурні та інші реалії й конотації, а й усі похідні значення вживаних у тексті слів з метою виявлення в тексті додаткового змісту.

Подивимося значення ієрогліфа 道 dào у словниках. Він складається з двох частин: 首 shǒu — голова і 辶 chuò — швидко йти. Також цей ієрогліф символізує дорогу, якою ходять люди (Попова, 2017, с.11). З точки зору етимології, початкове значення слова цього ієрогліфа — це шлях, а потім поступово сформувався ряд понять і груп категорій про “道”, а на філософському рівні існує зв’язок між законами природи і людяністю (王敏光, 2013).

Звернемося до сучасних словників (Хоружева, Юнак & Вятчаніна, 2021):

1. Шлях, дорога, напрямок, канал (напр., збуту), тракт;
2. Правило, принцип, закон;
3. Наукова або релігійна концепція;
4. Спосіб, прийом, метод, техніка;
5. Даоська школа (течія періоду Чуньцю і Чжаньго, основними представниками якої були Лао-цзи і Чжуан-цзи);
6. Даоська релігія, даосизм (Одна з найважливіших релігійних течій Китаю, що виникла в епоху династії Східна Хань);
7. Деякі релігійні секти;
8. Говорити, розповідати;
9. Виразити свої почуття за допомогою мови;
10. Лінія, смуга (напр., слід від олівця);

11. Адміністративно-територіальне утворення в Китаї (у період династії Тан дорівнювало сучасним провінціям, у період династії Цін і початку Китайської республіки — входило до складу провінції);

12. Адміністративно-територіальні утворення деяких держав;

13. Лічильне слово, класифікатор (службове слово, що стоїть зазвичай між числівником або вказівним займенником та іменником, зазвичай уживання того чи іншого класифікатора залежить від форми об'єкта, що позначається іменником, — М.Р.);

14. Загальноприйняте найменування одиниці виміру “сантиміліметр”.

Бачимо, що крім споконвічних значень шляху та ведення (за собою) / управління тут є також значення говорити, висловлювати думки та почуття за допомогою мови. Це значення використовується в сучасній мові в таких словах, як 道别 dàobié — попрощатися, 道谢 dàoxiè — подякувати, 道贺 dào hè — привітати тощо.

У традиційних текстах це значення також зустрічається. Основоположний трактат даоського вчення “Дао Де Цзин” починається з фрази:

“道可道也，非恒道也。” dào kě dào yě, fēi héng dào yě.

В ній ієрогліф зустрічається 3 рази, але вживається в різних значеннях: дао — шлях (1,3) і "говорити, висловлювати словами" (2). У перекладі Ян Хіншуна перша фраза звучить так: Дао, яке може бути виражене словами, не є постійне дао. А от В.В. Малявін переклав 道, як щось більш знайоме українцям при вивченні китайської: “Про шлях можна сказати, але то не предвічний Шлях” (Кірносова, 2010, с.33).

З цього виникає питання, чи вважати 道 dào — шлях і 道 dào — говорити різними значеннями одного полісемічного слова, чи вважати їх омонімами.

Китайський словник Шанхайського університету виділяє три значення ієрогліфа 道 (Luo, 1993):

- 1) шлях, русло, правило, вчення, дао, лінія, класифікатори;
- 2) адміністративна одиниця;
- 3) говорити.

Виходячи з цього різними значеннями полісеми 道 є значення під цифрою (1), а значення, зазначені у двох інших підпунктах, — омоніми. Однак ми бачимо, що до переліку слів (1) увійшло слово “вчення”, яке якимось чином співвідноситься за змістом зі словом “говорити”, тобто, (1) і (3) значення слова 道 можна розуміти не лише як омоніми.

Професорка Інституту Конфуція Цяо Юнь розглядає шляхи розширення значення поняття 道 під впливом культурних чинників, у результаті якого сформувалися його сучасні значення. Ясно, що значення напрямок, маршрут (напр., навігаційний) 航道 dàohè (навігація+шлях), канал (напр., збуту) 下水道 xiàshuǐdào (злив води + канал = каналізація), тракт (у т. ч. травний) 消化道 xiāohuà dào (травлення+шлях), русло 河道 hédào (річка+шлях) і т. п. є результатом розширення основного поняття "шлях" на основі схожості.

Те ж саме можна сказати про лінію, подряпину, риску, слід (напр. від олівця): 横道儿 héngdào er (горизонтальний+лінія), 铅笔道儿 qiānbǐ dào er (олівець+лінія) (Ma Hong & Zhang Li, 2016, с.452).

Як класифікатор 道 використовується для довгих і вузьких предметів, що теж пояснюється перенесенням образу дороги/лінії як довгого і протяжного об'єкта на основі подібності: 一道河 yīdào hé (одна + 道+ річка), 万道霞光 wàn dào xiáguāng (десять тисяч + 道+ сонячні промені). Зі значення лінія, пише Цяо Юнь, з очевидністю народилося одне зі значень 道 як адміністративної одиниці: це те, що окреслено лінією, кордоном. Це також асоціюється з лінією захисту, стіною, воротами. Звідси інші його значення як класифікатора: 两道门 liǎng dào mén (дві + 道 + двері), 三道防线 sān dào fángxiàn (три + 道 + лінії захисту). Розширення значення "лінія" на дію (розташовувати в лінію) — призвело до того, що 道 набув функції класифікатора для подій або дій, що розташовуються в якомусь процедурному порядку: 吃四道菜 chī sì dào cài (з'їсти + чотири + 道 + страви), 省一道手续 shěng yīdào shǒuxù (пропустити + один + 道 + етап).

Дієслівне значення 道 dào “говорити” семантично пов'язане з одним із його первісних значень, а також спорідненим йому словом 导 dǎo “вести за собою, вказувати шлях, керувати”, оскільки говоріння — одна з дій, що виконуються в даному процесі. Звідси легко зрозуміти ще одне використання 道 як класифікатора — лічильне слово для запитань і завдань (напр., тестових): 五道题 wǔ dào tí (п'ять + 道 + питань), 一道命令 yīdào mìnglìng (один + 道 + наказ) (Велитченко & Сумцова, 2018, с.22-23).

Таким чином, автор пояснює походження всіх значень полісеми 道 за радіально-ланцюговим принципом від одного первинного центрального значення. Це пояснення дає змогу вважати 道 шлях і 道 говорити не омонімами, а все-таки значеннями одного багатозначного слова. Багатозначність деяких ієрогліфів дає змогу використовувати їх у різних контекстах, не пов'язаних між собою. Поєднання двох різних контекстів в один народжує безліч культурних явищ. Одне з таких явищ — загадки.

Загадки. Наприклад, ієрогліф 熟 shóu або shú має кілька значень, серед яких “варитися, приготуватися” (про їжу) і “добре знати/бути добре знайомим із ким/чим”. На основі цих двох значень народилася така загадка: “Зустрілися 2 шматки м'яса: один варився 5 хвилин, інший варився 7 хвилин. Зустрівшись, вони не привіталися і розійшлися. Чому?” Відповіддю до цієї загадки буде фраза “вони 不熟 bù shú” — вони не знайомі. Як потрібно було прийти до цієї відповіді? Згадаймо, що 熟 одночасно означає “бути знайомим” і “зваритися”. В умові загадки сказано, що обидва шматки варилися дуже недовго: 5 і 7 хвилин, тобто були ще не провареними, що китайською якраз і називається “不熟” (не готовий, не зварений), що є повним аналогом фрази “не знайомі”. Тут може виникнути сумнів, чи є дієслова 熟 в цих двох значеннях омонімами або двома значеннями одного полісеманта. Для відповіді на це запитання подивимося на їхні антоніми. Як не дивно, для обох значень — приготоване і знайоме — дієслово 熟 має один і той самий антонім: 生 shēng, яке має одне зі значень сире, непроварене, незасвоєне, а інше — незвичне, незнайоме (наприклад: 生客 shēng kè —

букв. незнайомий гість, невідомий відвідувач або 生词 shēngcí — нові/незасвоєні слова). Антонімами ці дієслова є ще в одному значенні: 熟 — зрілий, дозріти (成熟的 chéngshú de — букв. “той, що став зрілим”), 生 — незрілий (наприклад: 生葡萄 shēng pútáo — незрілий виноград). Усе це говорить про те, що різні значення слова 熟 мають одне спільне ядро, як і різні значення слова 生 (张春帆 & 李媛, 2019, с.32).

Ще одна загадка має дуже простий вигляд: 大人走了 dàrén zǒule (велика + людина + пішла). Ця загадка з числа ієрогліфічних, тобто потрібно вгадати, який ієрогліф мається на увазі. Тут потрібно пам'ятати, що кожен ієрогліф у китайській мові має щонайменше два значення: словникове значення і власне сам ієрогліф. Тобто, 大 dà тут позначає як “великий”, так і “ієрогліф 大”, а 人 rén — “людина” та “ієрогліф 人”. Якщо замінити перше трактування на друге, відповідь стає очевидною: з ієрогліфа 大 втекли ієрогліфи — уї, і відповіддю стає ієрогліф —.

Жарти. Гумор китайців найчастіше дуже сухий та навмисно не смішний, а жарти зрозумілі лише їм. А гомофонія є однією з найпоширеніших особливостей китайських анекдотів. Розглянемо перший приклад (Knoll, 2019, с.52): одна людина запитує іншу: “什么动物能够贴在墙上?” shénme dòngwù nénggòu tiē zài qiáng shàng? — Яка тварина може приклеїтися до стіни? А та їй відповідає: “海豹。 ” hǎibào. — тюлень. Жарт полягає в тому, що 海豹 hǎibào — тюлень та 海报 hǎibào — плакат є гомофонами.

Наступний жарт виглядає таким чином:

孩子在森林里迷失了方向，遇到大笨熊。孩子说：“我是迷路(麋鹿)的小孩，你能带我去找妈妈吗？”大笨熊点点头，领着孩子走了好远，来到了麋鹿的家。 Háizi zài sēnlín lǐ míshīle fāngxiàng, yù dào dà bèn xióng. Háizi shuō: “Wǒ shì mílù (mílù) de xiǎohái, nǐ néng dài wǒ qù zhǎo māmā ma?” Dà bèn xióng diǎndiǎn tóu, lǐngzhe háizi zǒule hǎo yuǎn, lái dào le mílù de jiā. — Дитина заблукала в лісі і зустріла великого дурного ведмедя. Дитина сказала: “Я загублена (оленя) дитина, ти можеш відвести мене знайти мою маму?” Великий дурний ведмідь кивнув і повів дитину далеко-далеко до оселі оленя.

Суть цього жарту така ж проста, як і в минулому: 迷路 mílù — заблукати та 麋鹿 mílù — олень звучать ідентично (Knoll, 2019, с.57).

В третьому жарті через подвійний зміст ключового дієслова головні герої історії також потрапляють у курйозну ситуацію. Ідеться про дієслово 理 lǐ, першим значенням якого є “впорядковувати, регулювати, стригти (волосся)”, другим — “звертати увагу на..., зважати на...”. Головна героїня — міс 头发 tóufā — волосся закохалася в містера 剪刀 jiǎndāo — ножиці. Щодня вона плакала, освідчувалася йому в коханні, запитувала, чому він не звертає на неї увагу (不理她 bù lǐ tā), зрештою молодий чоловік пішов їй назустріч і постриг її (理了她 lǐ le tā).

Двозначності (каламбури) (一词双关 yī cí shuāngguān) використовуються у віршах для розширення простору сенсу. Китайський термін 双关 shuāngguān (каламбур, двозначність) зазвичай не має підтексту, пов'язаного з гумором, і має на увазі просто наявність другого/іншого сенсу, що ховається за тим, що лежить на поверхні.

Чжу Цзицін (китайський есеїст, поет і літературознавець початку ХХ ст.) в одній зі своїх праць “Приклади багатозначності в поезії” наводить як приклад вірш зі збірки “19 стародавніх віршів” (古时十九首): “行行重行行” háng háng zhòng háng háng — “Іду і знову йду”. У ньому ієрогліф 远 yuǎn (далеко) у рядку “相去日已远, 衣带日已缓” xiāngqù rì yǐ yuǎn, yī dài rì yǐ huǎn (Друг від друга вже далеко, одяг і пояс стали вільнішими) у контексті фрази “іду і знову йду” з одного боку читається буквально: “далеко”. Однак 远 має також значення “довгий” у сенсі часу. Таким чином, завдяки його багатозначності, виявилось можливим одним рядком висловити одразу два смисли: герой вірша перебуває не тільки далеко, а й дуже довго в розлуці з коханим другом. А у зв'язку з цим, і в другій частині вірша 衣带日已缓 yī dài rì yǐ huǎn (одяг і пояс стали вільнішими) читається те, що людина схудла від довгої подорожі, й водночас, що схудла, постаріла (бо минуло вже багато часу від дня розлуки) (Chen Jinmin & Yan Yu, 2014, с.272).

Візьмемо приклад із дуйлянів (对联 duìlián) — парних написів, що вивішуються з двох сторін у будинках. Хороший дуйлянь в ідеальності глибокий, але стислий, і використовує один символ на слово в стилі класичної китайської мови (Lu Zhongqi, 2011, с.4). Вони, по суті, також є двовіршами.

Ось один із прикладів: 未出土时便有节，及凌云处尚虚心 wèi chūtǔ shí biàn yǒu jié, jí língyún chù shàng xūxīn — букв. “Ще не вийшов із землі, а вже має колінце (节 jié), спрямовуючись угору, все ще [має] порожнє серце/серцевину (虚心 xūxīn)”. Цей дистих відсилає до вірша “Оспівуючи бамбук” сунського поета Сюй Тін-юня: “未出土时先有节，便凌云去无也无心” wèi chūtǔ shí xiān yǒu jié, biàn língyún qù wú yě wúxīn — букв. “Ще не вийшов із землі, а вже має колінце (节 jié), а спрямовується вгору, також не має серця/серцевини (无心 wúxīn)”. На перший погляд, у дуйляні оспівується бамбук, однак насправді йдеться, звісно ж, не про нього, а про людські якості та прагнення. Китайському читачеві очевидний прихований сенс написаного: ієрогліф 节, що має пряме значення “колінце бамбука”, має також значення “моральні підвалини, цнотливість”, яке проявляється в біномі 节操 jié cāo. Ієрогліф 虚 xū “порожній”, що має на увазі порожнину всередині бамбука, має інше значення — “скромний, великодушний, тактовний”, що присутнє в біномі 谦虚 qiānxū. Таким чином, рядки про будову рослини можна також розуміти як “Хто спочатку цнотливий, той, і досягнувши висот, залишається скромним”.

Меми. У сучасному інтернет-просторі з'являються меми, що використовують багатозначність китайських ієрогліфів у “грі слів”. Зокрема, вірусного поширення набули речення, в яких один ієрогліф повторюється від 3 до 5 разів поспіль, при цьому ці речення абсолютно осмислені та граматично правильні. Річ у тім, що кожен із цих ієрогліфів має по кілька значень і граматичних ролей (дієслово, прийменник, суфікс, прізвищний ієрогліф, тощо).

Розглянемо перший приклад:

“今天下雨，我骑车差点摔倒，好在我一把把把把住了。” Jīntiān xià yǔ, wǒ qí chē chàdiǎn shuāi dǎo, hǎo zài wǒ yī bǎ bǎ bǎ bǎ zhùle.

Ієрогліф 把 bǎ має значення:

- 1) дієслова (міцно тримати, схопити, узяти);
- 2) прийменника, що вводить знахідний відмінок;
- 3) іменника (ручка, руків'я);
- 4) класифікатора (пригорща, разок).

Таким чином, набір із чотирьох однакових ієрогліфів розпадається на різні смисли, відповідно до положення в реченні (прислівник - прийменник - прийменник - іменник - дієслово):

- 1) 一把 yī bǎ — за раз/одним махом;
- 2) 把把 bǎ bǎ — показник знахідного відмінка + руків'я;
- 3) 把住 bǎ zhù — схопити.

Отже, переклад речення такий: “Сьогодні йшов дощ, я ледве не впав з велосипеда, добре ще, що одразу вхопився за рукоятку (керма)”.

Ще один подібний приклад гри з полісемією:

“来到杨过曾经生活的地方，小龙女动情地说：“我也想过过过儿过过的生活”。” Lái dào yángguò céngjīng shēnghuó dì dìfāng, xiǎolóng nǚ dòngqíng de shuō: “Wǒ yě xiǎngguòguòguò erguòguò de shēnghuó.”

Він побудований на багатозначності ієрогліфа 过 guò. Значення, використані в цьому реченні:

- 1) 过过 guòguò — проживати, проводити;
- 2) 过儿 guò er — фамільний ієрогліф Го;
- 3) 过过的生活 guòguò de shēnghuó — прожите життя.

Якщо врахувати всі ці значення під час перекладу, виходить фраза: “Прийшовши на місце, де колись жив Ян Го, молодша дочка дракона з хвилюванням сказала: Я теж раніше хотіла жити таким життям, яким колись жив Го”.

Отже, як пише Гардашук Тетяна (2021), нелінійний текст може бути створений не тільки за допомогою метафор, культурних підтекстів, конотацій та інших

прийомів, а й за допомогою багатозначних слів, які вписуються в даному контексті всіма своїми значеннями. На цьому будуються каламбури в багатьох мовах (с.112).

Проте особливий устрій китайської мови дозволяє скласти не лише жарти. На багатозначності будуються і загадки, і незвичайні меми, і надається особлива глибина поетичним творам. Вивчення полісемії в Китаї існувало у вигляді філологічного коментаря до канонічних текстів ще за доциньської та ханьської епох. Як показують дослідження китайських філологів, поети використовували полісеми у своїх творах ще в II ст. н. е. Ця культурна звичка не відмерла ні з реформами мови, ні з поширенням інтернету та процесом глобалізації. Як ми бачили, китайські інтернет-користувачі також складають цікаві меми з використанням багатозначності ієрогліфів, над розгадуванням яких потрібно поламати голову. Усе це означає, що цей прийом укорінений у традиції та в культурній свідомості носіїв китайської мови і може бути одним з орієнтирів для прочитання і трактування будь-яких текстів як нелінійних, виявлення додаткових смислів, прихованих у них за допомогою багатозначних слів.

Китайські філологи мають не менший інтерес до явища полісемії, ніж європейці. Багатозначність була відома в Китаї ще за доби династії Шан (XVI - XI ст. до н.е.), коли ієрогліфам на гадальних кістках приписували різні тлумачення. У доциньську епоху (до 221 р. до н.е.) виникла екзегетична традиція сюньгу (训诂 xùngǔ), що розвинулася в епоху Хань (206 р. до н.е. - 220 р. н.е.) (Пен, 2019, с.104-105). Це коментаторська традиція, що передбачала філологічне дослідження текстів і була націлена на реконструкцію “істинного” або “великого” сенсу мови канонів і написання філологічного коментаря до багатоскладів 訓 xùn і до односкладів 诂 gǔ. З 1950-х років почали з'являтися філологічні роботи з дослідження полісемії: обговорення діахронічно застарілих і оновлених лексичних значень і семантичних змін, розробка розрізнення полісемії та омонімії, видів полісемії, розробка нових термінів для позначення метонімії, полісемії, моносемії, тощо (胡志燕, 2016, с.2017). Нині в китайській мові розрізняють два види омонімів: омоніми з однаковим написанням (наприклад, ім. 花 huā — квітка та д. 花 huā — витратити) та з різним

написанням (意义 yìyì — сенс, значення та 异议 yìyì — заперечення, розбіжність) (Zhou, 2012, с.60).

2.2. Структурні особливості полісемічних слів і виразів у китайській мові

Одним із чинників, що впливають на полісемію в китайській мові, є її структурні особливості, зокрема, можливість створення нових слів та значень шляхом комбінації вже існуючих символів та виразів. Це дозволяє виражати нові ідеї та поняття, але може створювати складнощі в інтерпретації та перекладі текстів. Китайська мова характеризується відсутністю чітко визначеної граматичної форми та порядку слів, що може призводити до полісемії та неоднозначності в розумінні виразів та речень. Крім того, відсутність множини та граматичних часів ускладнює розуміння тексту. Наскільки це можливо, діалекти та регіональні варіанти китайської мови можуть відрізнятися вимовою, граматиною та лексикою, що додатково ускладнює сприйняття мови.

Так, наприклад, існує такий термін “асиметрія”, який означає повний або частковий незбіг у лексиці та термінах між різними мовами (Пахомова, 2018, с.27). В китайській мові він пов'язаний з тим, що деякі слова та вирази мають ширше значення, ніж інші. Наприклад, слово “існувати” китайською мовою може використовуватися як дієслово, але також може виступати як іменник і мати значення “істота” або “сутність”. Водночас, деякі слова мають вужче значення і можуть використовуватися лише в певних контекстах.

У китайській мові явище асиметрії плану вираження і плану змісту позначається термінами 歧义 qíyì — неоднозначність і 多义 duōyì — багатозначність. Неоднозначність та асиметрія в китайській мові пов'язані зі структурними особливостями та утворенням слів та виразів. Саме китайська писемність, що складається з ієрогліфів, може призводити до неоднозначності, оскільки один і той же ієрогліф може мати різні значення, тоді як різні ієрогліфи можуть мати схоже звучання та семантику. Щоб уникнути такої неоднозначності та асиметрії, в китайській мові використовують різні методи, такі як контекст, синоніми та різні

словники. Крім того, наявність багатьох слів та виразів в китайській мові дозволяє вибрати найбільш підходяще значення залежно від контексту.

В історії китайського мовознавства ця проблема порушується неодноразово. Так, якщо в 1950-ті роки вона стосувалася питання про розмежування членів речення, зокрема, підмета і доповнення, то в останні п'ятнадцять років, включно з теперішнім часом, вона виливається в пошук і виокремлення наявних у китайській мові неоднозначних структур, їхній опис, пояснення причин неоднозначності та її зняття. За неоднозначністю таких структур китайські лінгвісти вбачають:

- 1) ієрархічний характер синтаксичної структури;
- 2) явні граматичні зв'язки, що лежать на поверхні;
- 3) приховані граматичні зв'язки;
- 4) необхідність контекстуального розуміння під час інтерпретації значень слів.

У рамках цієї проблеми важливим є питання про усунення неоднозначності. До одного зі способів її усунення належать просодичні компоненти. Інтонація іноді є єдиним засобом (за винятком контексту), що розкриває істинні зв'язки між членами речення і, отже, його зміст (Нестеренко, 2014, с.29). Наведемо приклад 鸡不吃了 jī bù chīle, у якому компоненти можуть бути пов'язані один з одним по-різному. Так, у першому випадку 鸡 jī курка утворює з наступним 不吃了 bù chīle “не (хотіти) їсти” предикативний зв'язок — Курка не їстиме. І другий варіант зв'язку, коли предикація між першим і другим елементами відсутня, а 鸡 jī “курка” виступає в ролі об'єкта. Той, хто чинить дію, у цьому випадку не називається. Сенс при цьому буде прямо протилежний — Курку не будемо (більше) їсти. При предикації перший елемент 鸡 jī вимовляється коротше (270 мс), ніж при непередикативному зв'язку (320 мс). Ба більше, пауза між елементами в першому випадку 40 мс, у другому — 120 мс. Таким чином, різна інтонаційна реалізація одних і тих самих елементів залежно від характеру їхнього зв'язку може не тільки слугувати формальним критерієм розмежування цих елементів у структурі речення, а й сприяти однозначному розумінню висловлювання загалом.

Наступним способом усунення неоднозначності є заміна слів або виразів. Наприклад, 我们要学习文件 wǒmen yào xuéxí wénjiàn можна зрозуміти як “Нам потрібен навчальний матеріал” і як “Нам потрібно вивчати матеріал”. Заміна односкладової лексеми 要 yào на двоскладову 需要 xūyào або 须要 xūyào у висловлюванні 我们需要学习文件 wǒmen xūyào xuéxí wénjiàn / 我们须要学习文件 wǒmen xūyào xuéxí wénjiàn — “Нам потрібно вивчати матеріал” сприяє однозначному розумінню.

Зміна вихідної структури речення також може знімати неоднозначність. Так, висловлювання 他拿了五块钱出来交给我 tā nále wǔ kuài qián chūlái jiāo gěi wǒ, що припускає дві інтерпретації: “Він дістав 5 юанів і дав мені” та “Він взяв 5 юанів, вийшов і віддав мені”, розуміється однозначно як перша завдяки введенню до структури показника прямого додатка 把 bǎ перед присудком: 他把五块钱拿出来交给我 tā bǎ wǔ kuài qián ná chūlái jiāo gěi wǒ.

Однозначне розуміння висловлювання формується і вузьким контекстом, під яким розуміють лінгвістичні одиниці, що становлять оточення даної одиниці в межах речення. Так, у наведених нижче реченнях багатозначність знімається за рахунок контексту:

1) 鸡不吃了, 我已经吃饱了。Jī bù chīle, wǒ yǐjīng chī bǎole. — Курку не буду їсти, я вже наївся.;

2) 不要喂了, 鸡不吃了。Bùyào wèile, jī bù chīle. — Не треба годувати, курка не буде їсти.

До способів усунення багатозначності також належить широкий контекст, що являє собою мовне оточення цієї одиниці, що виходить за рамки речення. Це може бути контекст групи речень, абзацу, розділу або навіть усього твору.

Відтворення реальної позамовної ситуації також усуває багатозначність. Так, вислів 我要炒肉丝 wǒ yào chǎo ròu sī, сказаний у ресторані офіціантові, може бути зрозумілий лише в одному значенні: Мені потрібна смажена шаткована свинина. Бо

цілком очевидно, що відвідувач у ресторані не буде сам готувати страву, тобто смажити свинину 炒肉丝 chǎo ròu sī.

Для кожної неоднозначної конструкції існує індивідуальний спосіб усунення її неоднозначності. Тому такі аспекти неоднозначності в китайській мові, як розглянуті вище, залишаються актуальними й нині. Рівень неоднозначності висловлювань може варіюватись в залежності від різних факторів, таких як синтаксична структура, тип граматичного зв'язку, дієслівна валентність, значення окремих компонентів.

Оскільки в китайській мові значення сполучникових і комітативних маркерів складно диференціювати, то важко визначити точне значення кодування з'єднаних іменних груп без контексту, що спричиняє розвиток мовної двозначності.

1) 老李和老王去学校。Lǎo lǐ hé lǎo wáng qù xuéxiào. — (Лао Лі і Лао Ван йти школа) Лі і Лао Ван пішли до школи. / Лао Лі пішов до школи з Лао Ваном.

2) 我跟他借了本书。Wǒ gēn tā jièle běn shū. — Ми з ним узяли книги. / Я взяв книги разом із ним. / Я взяв у нього книжки.

Також цікавим є той факт, що під час аналізу мовного матеріалу в українській і китайській мовах існують своєрідні проміжні явища між комітативною і сурядною конструкціями, тобто сурядно-комітативна конструкція:

1) Петрик і Марійка вже прийшли. (сурядникова конструкція);

2) Петя з Машею вже прийшли. (сполучникова комітативна конструкція);

3) Петрик прийшов з Марійкою. (власне комітативна конструкція);

4) 我和你都是翻译。Wǒ hé nǐ dōu shì fānyì. — (я і ти весь бути перекладач) Я і ти (ми обидва) перекладачі. (сполучникова конструкція);

5) 我和你去上海。Wǒ hé nǐ qù shànghǎi. — (я і ти їхати Шанхай) Я і ти поїдемо до Шанхая. / Я поїду до Шанхая з тобою. / Ми з тобою поїдемо до Шанхая.;

6) 我要和你去上海。Wǒ yào hé nǐ qù shànghǎi. — (я хотіти і ти їхати Шанхай) Я хочу поїхати в Шанхай із тобою. (власне комітативна конструкція).

Власне комітативні конструкції (приклади 3, 6) і сурядні конструкції (приклади 1, 4) вирізняються різними стратегіями з'єднання іменних груп.

За сурядної стратегії дві іменні групи (центральна іменна група, що включає учасника орієнтира, периферійна іменна група, що включає учасника-супутника) мають однаковий структурний ранг і утворюють складову одиницю. У китайському реченні допоміжне дієслово 要 yao (хотіти, збиратися) наголошує на тому, що учасник-орієнтир є підметом 我 wo (я), а в реченні 4 прислівник 都 dou (весь, всі) вказує, що дія поширюється на всіх учасників рівною мірою. Між власне комітативною та сурядною конструкціями перебуває сурядно-комітативна конструкція (приклади 2 і 5), яка може розумітися двояко. У прикладі 2 вирази, що позначають супутника й орієнтир, є складовими однієї іменної групи, яка підпорядковується предикату. Одна з них (периферійна іменна група) має непряме маркування (Сімукова, 2021, с.8). Приклад 5 можна розуміти як 5а: Я поїду до Шанхаю з тобою, не хочу залишатися в Пекіні; 5б: Я і ти поїдемо до Шанхаю, а вони залишаться в Пекіні. Тут слово 和 не тільки вживається як сполучниковий прийменник і, а й як комітативний показник з, що ускладнює визначення функції та значення китайських комітативних маркерів 和 (включно з 跟 і 同) без контексту.

Якщо комітативна конструкція перебуває в постпозиції стосовно дієслова-предиката, то можлива модель граматикалізації зі словом, що виступає як комітативний показник, є такою: показник комітативу розвиває функції інструменталісу, а потім — показника способу дії. Перший варіант зустрічається в китайській мові, а другий — в англійській та українській мовах. Принцип односпрямованості граматикалізації стверджує, що процес граматикалізації відбувається у напрямку від лексичних форм до граматичних форм, тобто з початкового, низького рівня граматикалізації до більш високого рівня.

За сферою діяльності параметрів рівень граматикалізації знахідкового показника вищий за відповідний рівень комітативного показника, тому що знахідковий показник здатен об'єднувати не тільки іменні групи, а й клаузули (англ. clause), що відсутнє в комітативного показника, який здатний об'єднувати виключно іменні групи. Мовознавство комітативного показника порівняно з функціонуванням сполучникового показника, тобто напрямок еволюції між ними виглядає так:

комітативний показник → сполучниковий показник. Китайські вчені протягом тривалого часу займалися дослідженнями в галузі синкретичних відносин, що розвиваються в рамках сполучникових і комітативних маркерів у китайській мові. Вони помітили, що в китайській мові слова (у найдавнішій китайській мові 及, 与; у середньовічній китайській мові 共, 将; у сучасній китайській мові 和, 跟, 同) втратили свій статус самостійності в процесі граматикалізації. Було складено своєрідний ланцюжок граматикалізації: комітативне дієслово → комітативний прийменник → сполучниковий показник. Слова 和, 跟, 同 виступають як як комітативний маркер, так і сполучниковий показник:

7) 大家跟他一起走。(всі з ним разом ходити) Усі йдуть із ним. (комітативний показник);

8) 我跟你一样高。(я з ти однаково високий) Ми з тобою однаково високі. (сполучниковий показник)

Отже, коли х знаходиться перед дієсловом-присудком, він може виконувати функцію комітативного або сурядного показника (晋明 & 李珊, 2018, с.70).

Висновки до Розділу 2

У сучасній китайській мові полісемія є поширеним явищем. Це пов'язано з використанням ієрогліфів, які можуть мати кілька значень залежно від контексту. Структурно-семантичні особливості полісемії в китайській мові включають у себе використання одного й того самого ієрогліфа для позначення різних слів, причому ці слова можуть бути пов'язані між собою як семантично, так і граматично. Крім того, в китайській мові існує безліч слів, які виражають різні смисли залежно від того, як вони використовуються в контексті. Це може бути викликано різними причинами, наприклад, семантичною синонімією або багатозначністю. Дослідження показують, що полісемія в китайській мові може бути пов'язана з багатьма факторами, такими як історичні зміни в мові, соціокультурний контекст, використання ієрогліфів і граматичних конструкцій. Для правильного розуміння значення слова в китайській мові необхідно враховувати контекст, у якому воно використовується, а також

супутні граматичні та синтаксичні конструкції. Загалом, полісемія в китайській мові є складним явищем, яке потребує детального вивчення та розуміння його структурно-семантичних особливостей. Однак, за правильного використання контексту та граматичних конструкцій, можливо досягти правильного розуміння значення слова в даному контексті.

ВИСНОВКИ

У курсовій розроблено новий підхід для встановлення сукупності структурно-семантичних особливостей полісемії в сучасній китайській мові.

Теоретична концепція курсової ґрунтується на таких положеннях:

1. Китайська мова має велику кількість полісемічних слів, що є наслідком її багатой історії та культурної спадщини. У китайській мові полісемія може виникати через схожість звучання, схожість у писемності, контекст та інші чинники. Фразеологія китайської мови — це безсумнівно яскрава ілюстрація національної культури, самобутності, історії, мудрості народу. У цілому, полісемія є невід'ємною частиною китайської мови, і важливо мати розуміння її структурно-семантичних особливостей для успішного використання мови у комунікації.

2. Структурно-семантичні особливості полісемії в китайській мові полягають у спільному вживанні певних графічних знаків (ієрогліфів) для позначення різних значень одного слова. Це може викликати певні труднощі в розумінні речення, оскільки одне й те ж слово може мати різні значення залежно від контексту. Структурно-семантичні особливості — це характеристики мовних одиниць (слів, виразів, речень), що відображають їхню синтаксичну та семантичну структури. Структурно-семантичні особливості включають у себе такі характеристики, як членність речення, синтаксична функція слова, типи зв'язків між словами, лексичне значення слова та його семантичні відносини з іншими словами в реченні. Вони відіграють важливу роль у розумінні та виробництві мови.

3. Синтаксична структура описує порядок слів у реченні та їхні функціональні ролі, тобто те, як слова пов'язані одне з одним. Наприклад, у реченні “Я їм яблуко” слово “я” виконує функцію підмета, а слово “їм” — дієслова, що позначає дію, а “яблуко” — доповнення. Семантична структура визначає значення слів та їхні зв'язки одне з одним. Наприклад, у виразі “велика красива кішка” слово “велика” визначає розмір, “красива” — якість, “кішка” — об'єкт.

Виявлено такі види полісемії, як гомонімія, омонімія, гіпонімія, синонімія, антонімія, полігональна та метафорична полісемія. Також ми розглянули причини появи полісемічних слів, їхні принципи класифікації та форми.

Досліджено походження та особливості ієрогліфів. Ієрогліфи мають багату історію, і багато хто з них має символічне значення, пов'язане з культурою і філософією Китаю. Ієрогліфи — це система письма, що використовується в китайській, японській та корейській мовах. Вони створені в Стародавньому Китаї та використовуються вже понад 3 тисячі років. Кожен ієрогліф — це символ, який може відображати слова, ідеї, предмети та концепції. Крім того, ієрогліфи є складною структурою та містять символіку, пов'язану з культурою та філософією китайського народу, наприклад, числа та знаки зодіаку. Ці особливості роблять ієрогліфи не тільки засобом комунікації, але й частиною китайської культури та спадщини.

Однією з особливостей китайських ієрогліфів є їхній високий ступінь полісемії, тобто здатність позначати різні значення і смисли залежно від контексту використання ієрогліфа. Це пояснюється тим, що багато ієрогліфів мають історично сформовану багатозначність, яка з часом стала стандартом у мові. Наприклад, ієрогліф “山” може мати такі значення, як гора, пагорб, груда, купа тощо. Однак, в залежності від контексту, цей символ може також позначати інші значення, наприклад, кріплення для знаків, частину тіла тощо. Таким чином, знання контексту є ключовим фактором у правильному розумінні значення слова в китайській мові. Крім того, в китайській мові існує багато однакових ієрогліфів, які мають різні значення. Це може спричиняти певні труднощі в розумінні, оскільки може бути складно визначити, яке саме значення має слово.

Ще однією особливістю китайських ієрогліфів є те, що вони можуть бути використані як фонетичні знаки, тобто позначати звукове значення слова, а не його смислове значення. Також варто зазначити, що багатство полісемії в китайській мові є однією з її найбільших переваг, оскільки дозволяє використовувати одне слово для позначення різних понять. Це забезпечує більш економне та ефективне використання мови, а також сприяє розвитку мовних навичок і збагаченню словникового запасу. Це робить китайську мову доволі лаконічною, але вимагає ретельнішого контекстного розуміння ієрогліфів під час читання та письма.

Весь діапазон семантичних властивостей фразеологізмів сучасної китайської мови явно вказує на те, що всі вони в комплексі є складним і цікавим матеріалом для

багатоаспектного вивчення з точки зору сучасної та традиційної методології. Крім того, важливою особливістю таких словосполучень є їхня полісемантичність, що дає простір для дослідницької палітри.

Тому подальші дослідження будуть пов'язані з розробкою нових методик аналізу та систематизації фразеологічних одиниць, вивченням їхнього походження та історичного розвитку, аналізом їхнього вживання в різних контекстах, а також із дослідженням соціокультурних і лінгвістичних особливостей, пов'язаних із цими фразеологізмами в сучасній китайській мові. Крім того, такі дослідження можуть мати практичне значення при навчанні китайської мови як іноземної та використанні фразеологічних одиниць у комунікації китайською мовою.

Полісемія є одним із викликів для вивчення китайської мови, оскільки це вимагає від учнів широкого словникового запасу та розуміння контексту, в якому слово використовується. Однак, завдяки контекстуальному розумінню та знанню правил і семантичних відносин у китайській мові, учні можуть успішно подолати цей виклик.

论文摘要

现代汉语多义词的结构和语义特征

学期论文“现代汉语多义词的结构和语义特征”研究了现代汉语多义词现象。该论文包括对多义现象理论及其在词典编纂中的地位文献回顾，以及对汉语中多义词的结构和语义特征的研究。

研究对象是现代汉语多义现象的一组结构和语义特征。

这篇论文的主要目标是根据结构和语义特征识别和分类汉语中不同类型的多义现象。本文分析了中国生活各个领域的多义现象示例，包括又日常生活又科学技术又文化的部门。

研究表明，汉语中的多义现象是由语言的结构和语义特征决定的，包括汉字及其组合的歧义。论文提出了基于这些特征的多义词的分类和归类，可以更深入地理解汉语中的多义现象。

该学期论文可能会引起词典学、语义学和中国语言学部门的专家的兴趣，也可用于汉语学生。

关键词：多义现象、同音异义现象、多义性、前后文、词典学、字、语义学、结构。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анімісова О. С. (2021) *Полісемія в англomовній науковій термінології та особливості її відтворення українською мовою* Відновлено з <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11461>
2. Бурлакова, І., & Дячук, Т. (2019). Проблема багатозначності в термінології (на прикладі соціально-економічної термінології). *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*, (4), 10-15.
3. Велитченко, Л. К. & Сумцова, Г. В. (2018). Лексичні аспекти перекладу китайськомовного політичного дискурсу українською та англійською мовами. С.19-29
4. Гапченко, О. (2016). Когнітивні аспекти метонімії. *Українське мовознавство*, (1), 53-65.
5. Гардашук Т. Семіотичний аналіз явищ культури: монографія. Київ, Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2021. 396 с.
6. Жангазінова, Р. Т. (2014). Літературознавча термінологія початку ХХ століття: лексико-семантичний аспект. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]*. Сер.: Філологія. Мовознавство, (221, Вип. 209), 29-32.
7. Кабаченко І.Л. (2021) *Методи дослідження багатозначності* Відновлено з <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/128/3712/7824-1>
8. Кірнослова, Н. А. (2010). Практична фонетика китайської мови: навч. посіб. для студентів першого курсу філологічного факультету. К.: НАККиМ. 96 с.
9. Кірнослова, Н. А. (2013). Китайський ієрогліф: проблема визначення. *Сходознавство*, (61), 47-54.
10. Ктитарова, Н. К. (2009). Загальне мовознавство. *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет. 144 с.
11. Мороз, М. Ю. (2021). Юридична термінологія в сучасній китайській мові: деривація, семантика та функціонування. 108 с.

12. Нестеренко, О. (2014). Структурно-фонетичні особливості вигуків сучасної китайської мови. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та література*, (1), 29-30.
13. Німенко О. А. (2014) *Метафора у лінгвістичному аспекті* Відновлено з <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/7655/1/Nimenko.pdf>
14. Пахомова, С. М. (2018). Міжмовна асиметрія словацьких та українських лінгвістичних термінів. С.24-29
15. Пен, Я. (2019). Філософське підґрунтя духовного освоєння книжкової культури Китаю. С.103-209
16. Попова О.В. (2017) *Теоретико-методичні засади професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти* Відновлено з <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/788/2/%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%D0%92.%20%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8%D0%A2.%20%D0%A2%D0%BE%D0%BC%202.pdf>
17. Симоненко, Л. О. (1991). *Формування української біологічної термінології*. Наукова Думка. 151 с.
18. Сімукова, В. Г. (2021). Структурно-семантичні та прагматичні особливості сучасного китайськомовного дискурсу та їх відтворення в україномовному перекладі. 66 с.
19. Скопненко, О. І., & Цимбалюк, Т. В. (2006). Сучасний словник іншомовних слів. *К.: Довіра*. 790 с.
20. Хоружева, Л. Є., Юнак, В. Г., & Вятчаніна, С. В. (2021). Українсько-китайський словник до підручника "Українська для студентів-іноземців (початковий рівень)". 47 с.
21. Abu-Humeid Ahmed (2010) *Homonymy in English and Arabic: A Contrastive Study* Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/331684069_Homonymy

- 22.Chen, J. & Wang, X. (2020) *A Longitudinal Study of the Acquisition of the Polysemous Verb 打 dǎ in Mandarin Chinese* Retrieved from <https://www.mdpi.com/2226-471X/5/2/23>
- 23.Chen, Jinmin, and Yan, Yu (2014). A modern analysis of polysemy in Chinese. *Chinese Language and Linguistics*, 15(4), 369-380.
- 24.Institute of Linguistics of Chinese Academy of Social Sciences. (2012). *Xian dai han yu ci dian*. Commercial Press.
- 25.KNOLL, K. (2019). CHAPTER IV “HEY, WHY AREN’T YOU LAUGHING? ‘AT THE SAME TIME’ AND ‘COLLEAGUES’.... *Explorations in Humor Studies: Humor Research Project*, 50. C.50-61
- 26.Lu Zhongqi (2011) *Using Machine Translation to Generate Chinese Duilian* Retrieved from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=7bf2f0f80b1a8a014efaa1858f03c79b6f1d4986>
- 27.Luo, Zhufeng (羅竹風), ed. (1993). 漢語大詞典. Shanghai: Shanghai Lexicographical Publishing House; thirteen volumes.
- 28.Ma Hong, & Zhang Li (2016). "从语法范畴看汉语多义词研究" [Polysemy in Chinese from the perspective of grammatical category]. 《汉语学与研究》 [Chinese Language and Linguistics], 17(4), 441-454.
- 29.Niladri Sekhar Dash (2008) *Context and Contextual Word Meaning* Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/228339051_Context_and_Contextual_Word_Meaning
- 30.Sak, H. E. & Gao, H. H. (2016) *The Polysemy of the Chinese Action Verb “Dǎ” and Its Implications in Child Language Acquisition* Retrieved from <https://dr.ntu.edu.sg/bitstream/10220/43511/1/The%20Polysemy%20of%20the%20Chinese%20Action%20Verb%20da%20and%20Its%20Implications%20in%20Child%20Language%20Acquisition.pdf>
- 31.Zhou, Bing. (2012). *Polysemy and Synonymy: Interdisciplinary Perspectives*. Springer.

- 32.胡志燕 (2016) 。中文一词多义的发展：趋势与问题。《汉语学与语文教育》, 17 (2) , 211-224。
- 33.晋明 & 李珊 (2018) 。基于扩展构式理论的汉语修饰语义内涵分析。《汉语学和语言研究》, 19 (1) , 68-88。
- 34.王敏光 (2013) “道”、“有”、“无”源流考辨 Відновлено з <http://www.cqvip.com/qk/82725x/201304/45617125.html>
- 35.张春帆 & 李媛. (2019). 汉语多义词实现方式的折中取舍. 汉语学习, 20(1), 28-37.